

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ
КОСІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОГО ТА ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА

КАФЕДРА ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

СИЛАБУС

**навчальної дисципліни
«ПРОЕКТУВАННЯ»**

IV курс

**для студентів галузі знань 02 Культура і мистецтво
напряму підготовки 023 декоративне мистецтво**

денної форми навчання
Спеціальність «Художній метал».
Кафедра декоративно-прикладного мистецтва

м. Косів 2023 р.

Силабус навчальної дисципліни «Проектування» для студентів IV курсу галузі знань 02 Культура і мистецтво, напряму підготовки 023 образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, денної форми навчання. Спеціальність «Художній метал».

Силабус – навчальна програма дисципліни, що включає в себе опис навчальної дисципліни, мету та завдання, модулі, змістові модулі, теми занять, кількість годин лекційних, практичних та самостійної роботи, вимоги викладача, критерії оцінки, список основної та додаткової літератури.

Силабус – це персоніфікована програма викладача для навчання студентів з дисципліни, що оновлюється на початок кожного навчального року. Розробляється силабус на засадах освітньої програми підготовки фахівця рівня бакалавра відповідно до навчальної програми з врахуванням логічної моделі викладання дисципліни.

Розробник: Гаркус Олег Зіновійович

Силабус розглянутий та затверджений на засіданні кафедри «Декоративно-прикладного мистецтва».

Протокол від „___” _____ 2023 року № _____

Завідувач кафедри _____ І. С. Вах.

Зміст

1. Загальна інформація про курс.....	4
2. Анотація до курсу	4
3. Мета та завдання курсу	4
4. Формат курсу.....	5
5. Результати навчання	5
6. Обсяг і ознаки курсу	6
7. Політики курсу	6
8. Схема курсу. Структура навчальної дисципліни_(орієнтовний тематичний план).....	7
9. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.....	8
10. Форма підсумкового контролю успішності навчання (за опп) – екзамен (перегляд).....	8
10.1. Форми контролю і порядок оцінювання	8
10.2. Кредитно-модульна схема вивчення дисципліни.	9
10.3. Складові модульного оцінювання знань і вмінь студентів.....	10
10.4. Оцінювання в балах практичної роботи та теоретичної підготовки студентів (поточний контроль).....	10
10.5. Оцінювання в балах творчих завдань, які студенти виконують в аудиторний час і самостійно.	10
10.6. Таблиця орієнтовного співставлення оцінювання навчальних досягнень студентів та переведення балів у оцінки	10
11. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.....	11
12. Методичне забезпечення.....	12
13. Рекомендована література.....	12
14. Інформаційні ресурси	12

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Назва курсу, мова викладання	Проектування
Викладач	Гаркус Олег Зіновійович
Профайл викладача	
Контактний телефон викладача	+380978828924
E-mail:	Ollko73@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	
Консультації	

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Силабус навчальної дисципліни «Проектування» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «бакалавра» спеціальності "02 Культура і мистецтво", напряму підготовки "023 декоративне мистецтво".

Курс «Проектування» належить до дисциплін професійної підготовки і поглиблює знання і вміння студентів, які необхідні при проектуванні творів декоративно-прикладного мистецтва. Зміст дисципліни охоплює два модулі: «Художньо-стильова єдність металевих виробів в архітектурному середовищі» і «Переддипломне проектування». «Проектування» пов'язане з багатьма фаховими дисциплінами, такими як: «Композиція», «Комп'ютерне проектування», «Робота в матеріалі», «Рисунок», «Живопис», «Історія мистецтва» тощо.

Після оволодіння навчальної дисципліни студенти зможуть:

- використовувати мистецьку спадщину для створення нових композицій; образно мислити при створенні композицій модульного характеру; гармонійно поєднувати колір, пропорції, форму з середовищем; послідовно проводити проектну роботу; створювати цілісні по сприйняттю композиції з введенням психологічно-образного навантаження;

- за допомогою фактури, пластичних якостей металу, створити асоціативно-пластичний образ, досягти художньої виразності твору.

- володіти способами стилізації; засобами пластики досягти виразності композиційного задуму; за допомогою синтезу комплексу естетичних, технологічних, пластичних якостей формувати художній образ; конструювати декоративно-ужиткові вироби за допомогою законів ергономіки; розвивати просторове мислення; під час проектування комплексу кованих виробів, досягти стилістичної єдності у формотворенні та декоруванні; досягти гармонії декоративної та ужиткової функції за допомогою форми та конструкції для заданого архітектурного середовища.

- на базі набутих знань самостійно розв'язати творче завдання, засобами проектної графіки професійно відобразити художні, декоративні, технічні особливості майбутнього твору.

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета курсу «Проектування» полягає у формуванні світоглядних засад, творчого мислення фахівців художнього металу. Вивчення принципів проектування декоративно-ужиткових виробів з металу, для заданого архітектурного середовища. Виявлення гармонійного поєднання декоративної та ужиткової функції за допомогою форми і конструкції, цілісності форми, декору. Гармонійного поєднання із навколишнім середовищем за допомогою стилю, загальної конструкції. Самостійна робота студента в напрямку пошуку авторської експериментальної роботи (ескізу дипломної роботи), реалізація, самовираження студента як художника декоративно-прикладного мистецтва. Варіативне ескізування із пропозиціями щодо вибору теми дипломної роботи. На основі набутих знань та навичок розкриття обраної теми, детальне обґрунтування та

прорисовка складових композицій, розуміння студентом просторово-пластичних зв'язків, психологічно-образного навантаження у висвітленні теми дипломного проекту.

Основним завданням навчальної дисципліни «Проектування» є:

- вдосконалення імпровізаційно-асоціативного мислення в проектуванні;
- вивчення сучасних напрямків розвитку металопластики. Удосконалення відчуття взаємодії матеріалу і простору, специфіки пластичної мови, яка ґрунтується на вираженні специфіки об'єкту. Створення комплексу виробів для заданого середовища;
- виконання завдання на основі використання необхідного практичного, теоретичного, творчого досвіду. Розв'язання творчих, мистецьких проблем для пошуку та вирішення ідеї авторської роботи;
- відроджувати традиційне народне мистецтво Гуцульщини при створенні виробів декоративно-прикладного мистецтва.

4. ФОРМАТ КУРСУ

Стандартний очний навчальний курс передбачає:

- вибір тематики лекцій перед кожним семестром залежно від обраної практичної роботи протягом семестру;
- чітке розмежування обсягів матеріалу практичних і самостійних занять (що доповнюють один одного) з введенням завдань творчого характеру, які повинні бути пов'язані із завданнями з інших предметів професійного мистецького циклу;
- поступовість у нарощуванні складності завдань, в освоєнні різноманітних принципів і прийомів композиції, застосування різноманітних технік зображення на площині.
- зменшення часу на виконання пропонованих завдань для активізації динаміки навчального процесу;
- включення до традиційних академічних розробок завдань, що потребують творчого підходу і образного мислення.

5. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- роль і місце декоративно-ужиткового мистецтва в культурному житті України та в світі;
- історичний процес розвитку металірного як складової декоративно-прикладного мистецтва в розвитку загальнонаціональної культури;
- характерні особливості традиційного регіонального металірного;
- вимоги до художньої та технологічної якості творів, дизайну;

уміти:

- використовувати мистецьку спадщину для створення нових композицій; образно мислити при створенні композицій модульного характеру; гармонійно поєднувати колір, пропорції, форму з середовищем; послідовно проводити проектну роботу; створювати цілісні по сприйняттю композиції з введенням психологічно-образного навантаження;
- за допомогою фактури, пластичних якостей металу, створити асоціативно-пластичний образ, досягти художньої виразності твору.
- володіти способами стилізації; засобами пластики досягти виразності композиційного задуму; за допомогою синтезу комплексу естетичних, технологічних, пластичних якостей формувати художній образ; конструювати декоративно-ужиткові вироби за допомогою законів ергономіки; розвивати просторове мислення; під час проектування ансамблю кованих виробів, досягти стилістичної єдності у формотворенні та декоруванні; досягти гармонії декоративної та ужиткової функції за допомогою форми та конструкції для заданого архітектурного середовища.
- на базі набутих знань самостійно розв'язати творче завдання, засобами проектної графіки професійно відобразити художні, декоративні, технічні особливості майбутнього твору.

6. ОБСЯГ І ОЗНАКИ КУРСУ

Курс: I	Напря́м, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
<p><u>Кількість кредитів:</u> ECTS: 2 <u>Модулів: 2</u> <u>Змістових модулів: 2</u></p> <p><u>Загальна кількість годин: 176</u></p> <p><u>Тижневих годин:</u> <i>1 семестр – 15 тиж./4</i></p>	<p><u>Освітньо-кваліфікаційний рівень:</u> «бакалавр»</p> <p><u>Галузь знань:</u> <i>023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»</i></p> <p><u>Напря́м підготовки:</u> <i>023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація</i></p> <p><u>Назва спеціалізації:</u> «Художній метал»</p>	<p>Обов'язковий курс Рік підготовки: 3 Семестри навчання: 7</p> <p>Аудиторних годин: 60</p> <p>Лекційних годин: 9</p> <p>Практичних годин: 51</p> <p>Годин на самостійну роботу: 116</p> <p>Семестровий контроль: <i>Перегляд 1 семестр</i></p>

7. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Комунікація та спільна співпраця є важливими компонентами засвоєння знань і професійних компетентностей під час вивчення курсу (модуля). Студент і викладач несуть спільну відповідальність за створення безпечного і сприятливого навчального середовища.

Студент зобов'язаний відвідувати усі аудиторні заняття та брати активну участь у навчальному процесі кафедри.

Недопустимі пропуски та запізнення студентами аудиторних занять. У разі пропуску заняття без поважних причин, які задокументовані, оцінка за проміжний контроль автоматично знижується на 10 %. Якщо пропуски становлять більше 50 % аудиторних занять то вважається, що такий студент не засвоїв програмовий матеріал курсу в повному обсязі, тому кількість балів на модульному контролі може становити не більше 60 балів.

Усі практичні завдання, які передбачені навчальною програмою дисципліни, повинні бути виконанні вчасно та в повному обсязі, а також належним чином оформлені та представлені на екзаменаційну сесію (екзамен-перегляд). У разі незадовільної оцінки студент має право перездати курс у 7-денний термін. Несвоєчасне виконання поставленого завдання є неможливим.

В межах самостійної роботи студенти опрацьовують задані завдання, вивчають додатковий матеріал за темою, виконують практичні роботи для самоконтролю та з метою перевірки засвоєння ними знань та набутих навичок.

Студенти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності при виконанні практичних, самостійних, індивідуальних та контрольних завдань. У випадку списування і плагіату при виконанні завдання, студент отримує незадовільну оцінку. У разі повторного списування чи виявлення плагіату студент не допускається до семестрового заліку чи екзамену.

Студент має право звертатися до викладача за додатковим поясненням матеріалу курсу (модуля) чи змісту практичних завдань протягом робочого часу усно, по електронній пошті або засобами повідомлень. За потребою студентів викладач призначає консультацію для аналізу практичної чи самостійної роботи студента. Відвідування таких консультацій за бажанням студента.

Викладач ознайомлює студентів з методичними рекомендаціями щодо виконання практичних, самостійних та контрольних робіт, наводить перелік питань та завдань для прове-

дення підсумкової оцінки знань, надає питання до заліку чи екзамену. Все це гарантує високу ефективність навчального процесу і є обов'язковим для студентів.

Студенти мають право користуватися методичним забезпеченням та власними навчальними посібниками викладачів кафедри, а також унаочненим матеріалом і літературою за фахом.

Кожен викладач ставить перед студентами систему вимог та правила їх поведінки на аудиторних заняттях.

В аудиторіях заборонено вживати їжу та напої (за винятком води та у разі медичної необхідності).

Під час аудиторних занять заборонено користуватися мобільними телефонами та іншими цифровими електронними пристроями, які мають бути вимкнені або переведені у беззвучний режим. Ноутбуки чи планшети можуть використовуватися лише для виконання навчальних завдань за вимогою.

8. СХЕМА КУРСУ СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Дата тижні	№ теми	Модуль, тема	Форма заняття	Кількість годин				Методи викладу	Модульний контроль
				Всього	Лекційні	Практичні	Самостійна робота		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I семестр									
15 тижнів	Модуль 1. Дипломне проектування			176	9	51	116		Екзамен-перегляд
1-7 тиж-день	Змістовий модуль I. Ансамбль творів декоративного мистецтва			78	4	24	50	<i>Рубіжний модульний контроль. Поточний перегляд.</i>	
1-3 тиж-день	Тема I.1	Художньо-стильова єдність металевих виробів в архітектурному середовищі (ансамбль виробів для інтер'єру).	Лекція. Практична робота. Самостійна робота	37	2	10	25	Фотоматеріали, демонстрація, унаочнення. Самостійне опрацювання	Практичні вправи
4-7 тиж-день	Тема I.2	Способи вирішення екстер'єрної прив'язки.	Лекція. Практична робота. Самостійна робота	41	2	14	25	Фотоматеріали, демонстрація, унаочнення. Самостійне опрацювання	Практичні вправи
8-15 тиж-день	Змістовий модуль II. Авторська експериментальна робота (ескіз дипломної роботи)			98	5	27	66	<i>Рубіжний модульний контроль. Поточний перегляд.</i>	

8-15 тиж-день	Тема І.2	Авторська робота студента для вирішення художньої ідеї теми дипломного проекту.	Лекція. Практична робота. Самостійна робота	98	5	27	66	Фотоматеріали, демонстрація, унаочнення. Самостійне опрацювання	Практичні вправи
---------------	----------	---	---	----	---	----	----	---	------------------

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І СЕМЕСТР

Модуль І. Закономірності та принципи побудови площинних композицій (3 кред./140 год.)

Лекційні години: (9 годин)

1. Стильова єдність, функційність у комплекті кованих виробів.
2. Способи вирішення екстер'єрної прив'язки.
3. Варіативне ескізування у вирішенні художньої ідеї теми дипломного проекту.

Практичні: (51 годин)

1. Виконати проект комплекту кованих виробів для екстер'єру (лавка, ліхтар, брама, огорожа тощо)
2. Виконати проект екстер'єрної ситуації.
3. Варіативне ескізування. Виконати ескізний проект дипломної роботи.

Самостійна робота: (116 годин)

1. Ескізування комплекту кованих виробів.
2. Ескізний варіант вирішення архітектурної ситуації.
3. Варіативне ескізування

Підсумкова тека.

Питання на перевірку знань з лекційного модулю.
Перегляд практичних робіт.

10. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ (ЗА ОПП) – ЕКЗАМЕН (ПЕРЕГЛЯД).

10.1. Форми контролю і порядок оцінювання

Кожний навчальний модуль дисципліни передбачає проведення контролю за набутими знаннями і навичками. Основними формами контролю є поточний, модульний (проміжний) і семестровий контроль екзамен (перегляд).

Усі заплановані протягом семестру контрольні заходи оцінюються в балах за багатобальною шкалою. Контрольні заходи (КЗ) зараховуються, якщо оцінка за них не менша від залікової (60 балів).

Рейтинг з дисципліни – це сума двох рейтингів: поточного і залікового. Рейтинг поточної успішності рівний сумі оцінок за всі контрольні заходи.

За диференційний залік оцінка (рейтинг) ставиться окремо. Семестровий контрольний захід не зараховується, якщо оцінка за нього менша встановленого критичного рівня.

У складеній схемі надано розрахунок вагомості кожного з навчальних модулів у відсотках від загальної кількості годин за семестр, що одночасно і є кількістю балів за модуль.

10.2. Кредитно-модульна схема вивчення дисципліни.

№ змістовного модуля	Найменування змістовного модуля	Всього годин	Аудиторні заняття		Самостійні	Вагомість модуля у формуванні знань та вмінь (% - бали)
			Лекційні	Практичні		
I семестр						
I	Ансамбль творів декоративного мистецтва	67	4	24	50	46,7%
II	Авторська експериментальна робота (ескіз дипломної роботи)	73	5	27	66	53,3%
ВСЬОГО:		176	9	51	116	100%

10.3. Складові модульного оцінювання знань і вмінь студентів

Складові оцінювання	Навчальне завдання	Оцінка діяльності в балах		
		Макс. бал	Середній бал	Критичний бал
I семестр				
Змістовий модуль I. Проектування комплексу виробів декоративно-ужиткового призначення для екстер'єру.				
Поточне оцінювання	Теоретична підготовка	7	5	3
	1. Виконати проект комплексу кованих виробів для екстер'єру (лавка, ліхтар, брама, огорожа тощо). 2. Виконати проект екстер'єрної ситуації.	15	11	5
Оцінка за самостійну роботу	1. Ескізування комплексу кованих виробів. 2. Ескізний варіант вирішення архітектурної ситуації.	13	8	3
Змістовий модуль II. Розв'язання мистецько-інтелектуальних проблем у вирішенні художньої ідеї дипломного проекту.				
Поточне оцінювання	Теоретична підготовка	7	5	3
	Варіативне ескізування. Виконати ескізний проект дипломної роботи.	15	11	5
Оцінка за самостійну роботу	Варіативне ескізування	13	8	3
Всього балів за КЗ:		70	48	22
Семестровий контроль:		30	20	10
Разом:		100	68	32

10.4. Оцінювання в балах практичної роботи та теоретичної підготовки студентів (поточний контроль).

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий	Максимальний бал	Студент виявляє високий рівень теоретичних знань, вміє лаконічно і конкретно дати письмове визначення і пояснення навчальних питань
Достатній	Середній бал	Студент добре володіє теоретичними знаннями, але не досить лаконічно формулює відповіді на поставлені питання, допускає незначні помилки
Задовільний	Критичний бал	Студент показав задовільний рівень теоретичних знань, відповіді неконкретні, із значними помилками
Низький	«Незадовільно»	Студент показав низький рівень теоретичних знань, виконав близько 50 % завдань

10.5. Оцінювання в балах творчих завдань, які студенти виконують в аудиторний час і самостійно.

Оцінювання творчих завдань та самостійної роботи студента (ОСРС). При оцінюванні самостійної роботи студента використовуються такі форми контролю:

- поточний контроль виконаних практичних завдань;
- тестовий чи інший контроль тем, винесених викладачем на самостійне опрацювання студентів;
- усна відповідь;
- індивідуальна чи колективна доповідь, передбачена навчальною програмою з дисципліни, що потребує формування практичних навичок і умінь студентів.

Результати СРС фіксуються в журналі обліку роботи викладача. Бали, набрані студентом за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

СРС забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни. Методичні матеріали для СРС також містять відповідну наукову та фахову періодичну літературу.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий	Максимальний бал	Студент на високому рівні виконав завдання навчального модуля
Достатній	Середній бал	Студент виконав завдання з незначними помилками
Задовільний	Критичний бал	Студент допустив значні помилки у виконанні завдання
Низький	«Незадовільно»	Студент показав низький рівень знань при виконанні завдання

10.6. Таблиця орієнтовного співставлення оцінювання навчальних досягнень студентів та переведення балів у оцінки

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		

64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Рівні навчальних досягнень	Бали			Вимоги до знань, умінь і навичок студентів	
	2...5	Шкала ECTS		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		1...100	F...A	Студент:	
Високий	5	100-90	A	Вільно володіє навчальним матеріалом. Обмірковано висловлює власні думки та робить висновки, аргументовано обирає спосіб виконання завдань	Володіє технікою виконання роботи, дотримується технологічного процесу виконання роботи. Вміє самостійно обирати способи виконання роботи. Знає і вільно застосовує необхідне програмне забезпечення та інструменти при виконанні різноманітних творчих завдань
Достатній	4	89-70	BC	Знає всі техніки з навчального курсу, володіє знаннями технологічних процесів виконання роботи. Самостійно застосовує знання на практиці: може підбирати технологію виконання робіт, але допускає незначні помилки	Може самостійно виконати завдання, має стійкі практичні навички, але при виконанні роботи допускає незначні технологічні помилки, відтворення творчого задуму недостатньо відповідає поставленим завданням
Задовільний	3	69-50	DE	Володіє теоретичним матеріалом, але знання не стійкі.	Може самостійно виконувати завдання, але працює не акуратно, порушуючи технологію виконання робіт
Низький	2	49-35	Fx	Має елементарні, фрагментарні знання	Роботу виконує не в повному обсязі, не дотримується технології.
Незадовільний	2	34-1	F	Теоретичні знання не сформовані.	Не здатен до самостійного виконання практичних завдань

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичний фонд відділу ХМ кафедри ДПМ.
2. Цифрова бібліотека, репродукції і оригінали книг та ілюстрацій, необхідних для кон-

сультаций.

3. Аудиторія для індивідуальних консультацій і практичних занять.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие – М: Искусство, 1974.
2. Боднар І.Я. Основи композиції / Методичні вказівки для студентів 1 курсу – Львів, ЛДПДМ, 1987.
3. Боднар І.Я.. Основні закони і правила композиції/ Конспект лекцій – Львів, ЛАМ, 1994.
4. Боднар І.Я., Кусько Г.Д. Площинні композиції /Тези лекцій та завдання з «Основ композиції» - Львів, ЛДПДМ, 1991. – 16 с.
5. Волков Н.Н. Композиция в живописи – М.1977.
6. Гоберман Д.Н. Искусство гуцулов – М.: Советский художник.
7. Даниель С.М. Искусство видеть – Л.: Искусство, 1990.
8. Жоголь Л.Є. декоративне мистецтво України – К.: Мистецтво, 1988.
9. Запаско Я.П. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. – Л.: ЛДУ, 1968.
10. Запаско Я.П. Словник декоративно-ужиткового мистецтва том І-ІІ. – Л.: Афіша, 2000.
11. Ковалев Ф.В. Золотое сечение в живописи – К.: Вища школа, 1989.
12. Моран Х. История прикладного искусства – Прага: Одеон. 1983.
13. Нельсон Дж. Проблемы дизайна – М.: Искусство, 1971, - 160 с.
14. Розенталь Р., Ратская Х. История прикладного искусства Нового времени – М.: Искусство, 1971, - 290 с.
15. Узоры симметрии / Под. ред.. М.Сенешель и Дж. Флекса – М.: Мир, 1980. – 272.
16. Уроманцев Ю.А. Симметрия природы и природа в симметрии – М., 1974.
17. Художні промисли України –К. Мистецтво, 1979.
18. Чугай Р.В. Народне декоративне мистецтво Яворівщини – К.: Наукова думка, 1979.

14. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Інформаційний блок комп'ютерної лабораторії відділу ХМ.